

PUIGBERT I MANEL·LA, Laura. *Castellfollet de la Roca. Imatges i records*. Barcelona: Viena, 2003. 60 p.

PUY I JUANICO, Josep. *Pobres, orfes i dements. La beneficència a Girona (1849-1885)*. Girona: Ajuntament, 2002. 249 p.

RACIONERO, Lluís. *Converses amb Pla i Dalí*. Barcelona: Edicions 62, 2002. 158 p.

RIERA I PAIRÓ, Albert. *Bàscara*. Girona: Diputació, 2002. 96 p.

ROCA, Maria Mercè. *L'últim tren*. Barcelona: Columna, 2003. 184 p.

ROMEU I FIGUERAS, Josep. *El comte Arnau. La formació d'un mite*. Sant Vicenç de Castellet: El Farell, 2002. 126 p.

ROVIRA, Teresa; TERRADAS, Robert. *Arcadi Pla i Masmiquel*. Girona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2003. 109 p.

SALA I PLANA, Joan. *Josep Berça Boix*. Olot: Llibres de Batet, 2002. 134 p.

SANTAEULÀLIA, J. N. *Ulls d'aigua*. Barcelona: Columna, 2003. 248 p.

SHAKESPEARE, William [trad. Salvador Oliva]. *Els sonets*. Barcelona: Edicions 62 / Empúries, 2003. 366 p.

SOLÀ COLOMER, Xavier. *Sant Feliu de Pallerols*. Girona: Ajuntament, 2002. 96 p.

SOLANA SOLANA, Miguel. *La gent de Palafrugell: població i migració del segle XV al segle XX*. Girona: Ajuntament/Diputació, 2003. 124 p.

SOLER PERICH, Lluís. *El pou de glaç de Vilanna a Besanó*. Besanó: Ajuntament, 2002. (Planes d'Història de Besanó)

SOLER, Narcís; MAROTO, Julià; RAMIÓ, Sònia. *Les coves prehistòriques de Serinyà*. Girona: Museu d'Arqueologia, 2001. 78 p.

se'ns explica minuciosament el procés de restauració, les particularitats d'aquesta obra i les seves aventures i desventures, a partir dels escrits de J. M. Xarrié, Victòria Humes, Glòria Finch, Josep Paret, Àngels Planell, Pere Rovira i Maria Rosa Ferrer.

D'aquesta manera és com es desglossa una exposició de transcendència cabdal per a la història i el coneixement de l'art del segle XV. Indiscutiblement, en aquest catàleg s'ha fet palesa l'envergadura de la mostra, i n'ha deixat un clar testimoni per a la posteritat.

Ibet Vila

La conquesta del pa

PARAIEDA, Àlbert. **Via fora, lladres!** Barçanova, col·lecció Càlam, Barcelona, 2003. 219 pàgines.

Aquest text és un retrat didàctic del període remença i de la convulsa edat mitjana catalana, basat en fons d'historiadors clàssics (Rovira i Virgili, Pella i Forgas, Chia) o més moderns com Vives o Fredman. Parareda no amaga la seva simpatia envers els pagesos revoltats, en un plantejament molt similar al de l'escriptor Maallouf en *Les Croades vistes pels àrabs*, on la presa de partit de l'autor no origina una tergi-

versació dels fets, sinó que ens apropa a una època llunyana amb la tècnica del reportatge i l'emfasització d'una òptica concreta. En aquest cas, descobrim una realitat de desigualtats on els pagesos de la Muntanya gironina romanen lligats a la terra (serfs de la gleva), paguen gabelles i impostos ominosos.

La narració ens apropa figures com Verntallat i, especialment, Pere Joan Sala, líders rebels, seguint, en paraules de l'autor, «els vectors econòmics, socials i humans» del període. Es contextualitza així la lluita pagesa en el marc de la guerra civil catalana i la política de la monarquia que, tot i la seva simpatia per la causa (com a afebliment dels nobles) no es vol enemistar amb la Viga, el partit dels senyors i l'oligarquia urbana. En un període que demana nombroses referències geopolítiques, atès que la corona té massa pretendents (portuguesos, castellans o francesos) i que culmina amb la Sentència de Guadalupe (1486), que elimina els mals usos, tota compensació econòmica palesa l'èxit relatiu de la revolta, enfront d'una realitat europea on les jacqueries al regne francès, la lluita dels levelers anglesos, els hussites i d'altres reivindicacions armades del camp, són neutralitzades.

La lectura és àgil, gairebé de manual, fragmentada en apartats, però perfecta-

ment cohesionats i en ordre cronològic. Destaca un aparell crític bàsic i notes explicatives al final dels capítols. Els nous aires que es respiren són els del Renaixement, on l'home es reivindica com a element cabdal de la creació, al voltant del qual giren els estudis i les reflexions. Un món que vol sortir de la superstició i de l'ordre estamental.

Moisés de Pablo

Península nicolazziana

El Peninsular (1853-2003). **Història d'un hotel de Girona.** Testimoni i conversa d'Assumpció Nicolazzi amb J. Víctor Gay. Girona, Hotel Peninsular, 2003. 224 pàgines.

L'any 1853 va crear-se a la ciutat de Girona la Fonda de San Antonio, que, al llindar del segle XX, va adoptar el nom d'Hotel Peninsular. L'actual propietària, Assumpció Nicolazzi, es confessa amb el periodista J. Víctor Gay en el llibre *El Peninsular (1853-2003). Memòria d'un hotel de Girona*. Ella pertany a la quarta generació d'una família procedent d'una península on sant Antoni gaudeix d'un gran predicament: no pas la ibèrica —sant Antoni nasqué a Portugal—, sinó la italiana —aquest sant visqué molts

anys a Pàdua, ciutat on morí—. La fonda fou fundada per Pietro Nicolazzi Primatesta, un exiliat nacionalista devot, *naturalment*, d'aquest sant.

El llibre recull els esdeveniments més destacats d'aquests cent cinquanta anys d'història. Uns fan referència al funcionament de l'hotel, des del tracte familiar que la direcció sempre ha intentat oferir als treballadors fins al clima general, també familiar, amb els clients, tant els fixos com els més excepcionals, incloent-hi personatges com Ava Gardner o el mariscal Pétain. Nicolazzi subratlla l'important paper que han tingut les dones en aquest i en molts altres establiments similars. Uns altres fets tenen a veure amb la història de la ciutat. L'establiment hi enllaça per una circumstància geogràfica —es troba en l'indret que ocupava fins al moment de la desamortització de Mendizábal el convent de Sant Francesc, del qual encara queden alguns vestigis— i per una circumstància personal —l'actual propietària s'identifica amb la fe i esperit d'acolliment que caracteritza la vida monàstica—. Finalment, uns altres fets relacionen directament l'hotel amb episodis que van sacsejar tota la societat gironina, com ara la Guerra Civil, durant la qual l'hotel va ser col·lectivitzat, o els aiguats de 1940 i 1970, sobretot aquest últim, que

en va malmetre els arxius. Algunes disposicions legislatives van condicionar el desenvolupament de l'hotel, com la política de Manuel Fraga Iribarne al capdavant del Ministeri d'Informació i Turisme, que va prohibir que els menjadors dels hotels fossin restaurants oberts al públic. El menjador del Peninsular va haver de tancar.

Completen l'obra, que conté nombroses il·lustracions, textos de Narcís Jordi Aragó, Narcís Comadira, Josep M. Fonalleras, Jaume Fàbrega, Joan Ferrer, Enric Mirambell, Guillem Terribes i Joaquim Nadal, entre altres.

No es tracta d'un llibre d'història, però sí d'una obra plena d'ingredients útils per a qui vulgui estudiar-la a partir de la vida quotidiana de la ciutat de Girona que s'ha viscut durant un segle i mig en un mateix indret, que bé es podria anomenar la «península nicolazziana» en honor de la família que l'ha regentat d'ençà de 1853.

Josep Casellas

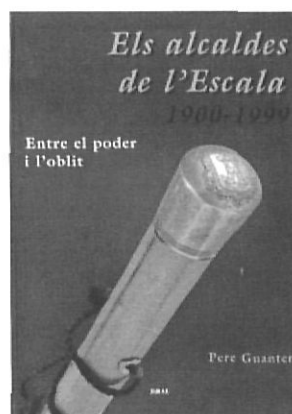
Alcaldes per a la història

GUANTER, Pere.
Els alcaldes de l'Escala (1900-1999).
Entre el poder i l'oblit.
Brau Edicions, Figueres, 2003.

D'entrada, pot semblar una exageració atorgar el qualificatiu d'excepcional a un llibre sobre els alcaldes del segle XX a l'Escala. De publicacions sobre alcaldes tothom n'ha vist una o altra, i justament l'Escala es caracteritza per ser capdavantera en la gestió del seu patrimoni cultural, cosa que dona lloc a molts llibres, publicacions periòdiques consolidades, audiovisuals i tota la varietat possible d'edicions en d'altres suports. Per tant, on rau l'excepcionalitat?

Habitualment, els llibres o publicacions sobre els alcaldes de tal lloc o tal altre, us puc ben assegurar que rarament superen l'estadi de la galeria de retrats. Els fa una gran il·lusió, als edils d'aquest país, sortir retratats en alguna publicació juntament amb els seus antecessors i successors. Així, els maldecaps que indubtablement comporta portar la vara municipal tenen almenys aquesta compensació simbòlica de passar a la història.

El llibre de Pere Guanter és tota una altra cosa. El fet d'historiar i descriure els alcaldes de l'Escala del segle XX és només el teló de fons d'un estudi excepcional de sociologia, economia, història i política, centrat en

l'àmbit local escalenc però —com passa en les obres punteres—, que el transcendeix i té una lectura general, d'interès per a tothom.

La ja constatada aptitud per a la bona gestió de l'alcalde, Josep Maria Guinart, en aquesta recerca i producció editorial, ha aconseguit una fita sorprenent: s'ha estalviat de contractar —i pagar— un equip de diversos sociòlegs, un parell d'economistes, un grup de documentalistes per buidar les dades, un estadístic per elaborar-les, algun historiadore, tal vegada un periodista... Pel cap baix, una dotzena d'especialistes cobrant en euros, que haurien suposat un impacte devastador en més d'una partida del pressupost escalenc. Per acabar-ho d'arrodonir, Pere Guanter, ha aconseguit fer la feina sense deixar de banda les seves altes responsabilitats a la Casa de la Vila, per les quals ja cobra a final de mes. Enhorabona!

Narcís Castells i Calzada